

KÜRESEL İLİŞKİLER ZEMİNİNDE

GÜNEY SUDAN SORUNU

İBRAHİM ACAR

İSTANBUL, MAYIS 2026



© Copyright 2026

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Yayınevi A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Bu kitap "Küresel İlişkiler Zemininde Güney Sudan Sorunu" adlı doktora tezinden üretilmiştir.

ISBN

978-625-362-220-6

Kitap Adı

Küresel İlişkiler Zemininde Güney Sudan Sorunu

Editör

İlhan Yaşar HACİSALİHOĞLU
ORCID iD: 0000-0003-3223-8614

Yazar

İbrahim ACAR
ORCID iD: 0009-0002-8001-4957

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Kapak Tasarımı

Melike SIRTIKARA

Sayfa Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

POL011000

DOI

10.37609/akya.4336

Kütüphane Kimlik Kartı

Acar, İbrahim

Küresel İlişkiler Zemininde Güney Sudan Sorunu / İbrahim Acar; ed. İlhan Yaşar Hacısalihoğlu.

Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2026.

396 s. : şekil, fotoğ. : 160x235 mm.

Kaynakça ve Ekler var.

ISBN 9786253622206

GENEL DAĞITIM

Akademisyen YAYINEVİ A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖN SÖZ

Bu çalışma, Afrika'nın yakın tarihindeki en önemli jeopolitik dönüşümlerden biri olan Güney Sudan'ın Sudan'dan ayrılış sürecini anlamaya yönelik bir çabanın ürünüdür. Sudan 1956 yılında bağımsızlığını kazandı. Hemen akabinde, güney bölgesinde başlatılan, Ülkeyi ve bölgeyi derinden etkileyen kanlı isyan ve iç savaşlar 2 milyon can kaybına ve milyonlarca insanın da yerinden yurdundan ayrılmak zorunda kalmasına sebep olmuştur. Yarım asır kadar devam eden kanlı mücadelenin nihayetinde bağımsızlıkla sonuçlanması, yalnızca Afrika kıtası için değil, uluslararası sistem açısından da kritik sonuçlar doğurmuştur. Bu nedenle, Güney Sudan'ın ayrılışını incelemek hem bölgesel hem de küresel jeopolitik dinamikleri anlamak bakımından önemlidir.

Bu çalışmanın temel amacı, Güney Sudan'ı ayrılığa sürükleyen iç ve dış faktörleri bütüncül bir yaklaşımla analiz etmek, bu faktörlerin birbirini nasıl beslediğini, çatışma dinamiklerine olan etkilerini ve nihayetinde ayrılık kararının alınmasında nasıl kritik bir zemin oluşturduğunu ortaya koymaktır. Çalışma boyunca hem tarihsel kronoloji hem de analitik çözümleme yöntemleri kullanılmış, farklı dönemlerin öne çıkan olayları ve aktörleri karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Kullanılan veriler, akademik literatür, resmi raporlar, diplomatik belgeler ve güvenilir birincil kaynaklara dayandırılmıştır. Analiz sürecinde nesnellik ve bilimsel etik ilkeleri gözetilmiştir.

Çalışma konusunun hem kapsamlı bir tarihsel arka plana dayanması hem de çok katmanlı bir siyasal süreci içermesi, derin bir araştırma ve yoğun bir literatür taraması gerektirmiştir. Bununla birlikte, elde edilen verilerin sistematik bir şekilde değerlendirilmesi sürecin daha anlaşılır kılınmasına imkân tanımıştır.

Bu çalışma, sadece Güney Sudan'ın ayrılış sürecini değil, aynı zamanda sömürgecilik mirasının, etnik ve dini farklılıkların, dış güçlerin müdahalelerinin ve bölgesel jeopolitiğin bir ulusun kaderini nasıl şekillendirdiğini göstermeyi amaçlamaktadır.

Doktora tezi olarak hazırlanmış ve onaylanmış olan bu eserin hazırlanmasında ve akademik çalışmalarımın her safhasında, değerli zamanını ayırarak bana rehberlik eden muhterem hocam Prof. Dr. İ. Yaşar Hacısalihoğlu'na, eserin akademik vasfını almasında katkı ve yönlendirmeleri için Doç. Dr. Suna Şahin ve Dr. Cumhuriyet Eken'e, kaynakların derlenip analize hazırlanmasındaki emek ve katkıları için Naciye Bakele'ye ve tez hazırlama süreçlerinde her türlü katkıyı esirgemeyen Yeni Yüzyıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün değerli yönetici ve personeline teşekkür ve minnetlerimi ifade etmek isterim.

Bu çalışmanın, konuya ilgi duyan araştırmacılar için faydalı bir kaynak olmasını temenni ederim.

İSTANBUL, 2026

İBRAHİM ACAR

ÖZET

KÜRESEL İLİŞKİLER ZEMİNİNDE GÜNEY SUDAN SORUNU

İBRAHİM ACAR

ORC-ID: 0009-0002-8001-4957

Bu araştırmada, Güney Sudan'ı ayrılmaya sürükleyen iç ve dış faktörlerin sürece olan etkisi incelenmektedir. Çalışma, sorunun tarihsel arka planını, iç dinamikleri, ekonomik ve sosyokültürel unsurların yanı sıra, ayrılmada etkisi olan küresel ve bölgesel aktörlerin politikalarını da dikkatle analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Dahili faktörler kapsamında, kuzey ve güney bölgeler arasındaki etnik ve dini ayrışmalar, merkezi yönetimlerin yetersiz politikaları, ekonomik kaynakların kullanım ve dağıtımında, altyapı yatırımlarında ve siyasi temsildeki adaletsizlikler ile kronikleşmiş güvenlik sorunları, ayrılık taleplerinin toplumsal meşruiyetini güçlendirmiştir.

Harici faktörler ise hem bölgesel hem de küresel aktörlerin politikaları üzerinden şekillenmiştir. Bir taraftan bazı komşu ülkelerin ayrılıkçı hareketlere verdiği destek, diğer taraftan küresel güçlerin müdahalesi ile uluslararası medyanın çatışmaları gündemde tutması ve insan hakları ihlallerine dair raporlar, bağımsızlık yönünde küresel kamuoyu desteğini artırmıştır. Birleşik Krallığın kolonyal dönemden itibaren uyguladığı politikalar, kuzey ve güney arasındaki farklılıkları derinleştirerek ayrılıkçı eğilimlerin zeminini oluşturmuştur. İsrail de ayrılıkçı hareketlere sağladığı doğrudan ve dolaylı destekle Güney Sudan'ın ayrılmasında en önemli dış faktörler arasına girmiştir. ABD ise hem Sudan'ı kuşatan uluslararası politik ve ekonomik baskılarıyla, hem de sivil toplum kuruluşları ve medya organlarıyla uluslararası kamuoyu oluşturmuş, ayrılığın yolunu iyice açmıştır.

Çalışmada ulaşılan bulgular, ayrılığı getiren dış faktörlerin iç faktörlerden daha etkin olduğunu ve iç faktörleri yönlendirip şekillendirdiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Ayrılma, Bağımsızlık, Dış Faktörler, İç Faktörler, Küresel Güç.

ABSTRACT
THE PROBLEM OF SOUTH SUDAN
ON THE GROUND OF GLOBAL RELATIONS
İBRAHİM ACAR
ORC-ID: 0009-0002-8001-4957

This study examines the process through which South Sudan seceded from Sudan in 2011 and became an independent state. The aim of the research is to analyze the impact of both internal and external factors that drove South Sudan towards separation. In addition to the historical background, internal dynamics, and socio-cultural elements, the study also pays particular attention to the policies of international actors.

In terms of internal factors, ethnic and religious divisions between the northern and southern regions, the inadequacy of central governments' policies, injustices in the distribution of economic resources, infrastructure investment and political representation, strengthened the social legitimacy of secessionist demands.

External factors, however, were shaped by the policies of both regional and global actors. The supports from certain neighboring countries for secessionist movements, and the intervention of global powers combined with international media coverage of conflicts and human rights violations, increased global public support for separation. In fact, British colonial policies deepened the differences between the north and the south, thereby creating the ground for secessionist tendencies. Israel played a crucial role by providing support to secessionist movements. USA, through political and economic pressures, civil society organizations and influential media outlets, framed South's separation inevitable.

The findings of the study demonstrate that external factors not only influenced but also shaped and directed the internal dynamics that led to South Sudan's secession.

Keywords: External Factors, Independence, Internal Factors, Global Power, Secession.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
ÖN SÖZ	i
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
PORTRELER	x
KISALTMALAR LİSTESİ	xi
GİRİŞ	1
1. ARAŞTIRMANIN KONUSU VE GENEL ÇERÇEVESİ	5
1.1. Araştırmanın Konusu	5
1.2. Araştırmanın Problemi	5
1.3. Araştırmanın Amacı ve Önemi	8
1.4. Araştırmanın Hipotezleri	9
1.5. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları	10
1.6. Araştırmanın Yöntemi	12
1.7. Araştırmanın Örneklemi	14
1.8. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması	15
1.9. Verilerin Analizi ve Yorumlanması	17
1.10. Araştırmanın Etiği	18
1.11. Çalışma Planı	19
1.12. Literatür Taraması ve Kuramsal Çerçeve	21
2. GÜNEY SUDAN'I AYRILIŞA SÜRÜKLEYEN TEMEL FAKTÖRLER	24
2.1. Sudan'ın Jeopolitiği	24
2.2. Sorunun Tarihsel Kökenleri ve Gelişim Süreci	40
2.2.1. Sudan'ın Siyasal Tarihine Kısa Bir Bakış	41
2.2.2. Güney Sudan Sorununun Tarihsel Gelişim Süreci	59
2.2.2.1. Birinci İç Savaş Dönemi (1960-1972)	62

2.2.2.2. İkinci İç Savaş Dönemi (1983-2005).....	69
2.2.2.3. Kapsamlı Barış Anlaşması (Comprehensive Peace Agreement)	114
2.3. Güney Sudan'ın Ayrılmasında Etkisi Olan İç Faktörler	130
2.3.1. Güney Sudan'ın Ayrılmasındaki Temel Ekonomik Faktörler	130
2.3.2. Güney Sudan'ın Ayrılmasında Etkili Olan Sosyal ve Kültürel Sebepler	133
2.3.3. Darfur Sorununun Güney Sudan'ın Ayrılması Üzerindeki Etkileri.....	142
2.4. Güney Sudan'ın Ayrılmasında Etkisi Olan Dış Faktörler.....	154
2.4.1. Küresel Güçlerin Güney Sudan Sorununa İlişkin Politikaları	155
2.4.1.1. ABD'nin Güney Sudan Sorununa İlişkin Politikası	156
2.4.1.2. Birleşik Krallık'ın Güney Sudan Sorununa İlişkin Politikası	170
2.4.1.3. Çin'in Güney Sudan Sorununa İlişkin Politikası.....	173
2.4.1.4. İsrail'in Güney Sudan'ın Ayrılmasındaki Rolü	179
2.4.1.5. Fransa'nın Güney Sudan Sorununa İlişkin Politikası	189
2.4.1.6. İtalya'nın Güney Sudan Sorununa İlişkin Politikası.....	191
2.4.1.7. Almanya'nın Güney Sudan Sorununa İlişkin Politikası	192
2.4.1.8. Rusya'nın Güney Sudan Sorununa İlişkin Politikaları	194
2.4.1.9. Güney Sudan'ın Ayrılması Sürecinde Libya'nın Rolü.....	195
2.4.1.10. Mısır'ın Güney Sudan Sorununa İlişkin Politikası	199
2.4.1.11. Etiyopya'nın Güney Sudan'ın Ayrılmasındaki Rolü	203
2.4.1.12. Uganda'nın Güney Sudan Sorununa İlişkin Politikası	207
2.4.1.13. Kenya'nın Güney Sudan Sorununa İlişkin Politikası	211
2.4.1.14. Eritre'nin Güney Sudan Sorununa İlişkin Politikası.....	215
2.4.1.15. Güney Sudan'ın Ayrılması Sürecinde Norveç'in Rolü.....	218
2.4.2. Güney Sudan'ın Ayrılmasında Rolü Olan Diğer Ülkeler.....	219
2.4.3. Güney Sudan'ın Ayrılmasında Küresel ve Bölgesel Örgütlerin Rolü.....	221
3. GÜNEY SUDAN'IN AYRILIŞININ BÖLGESEL VE KÜRESEL ETKİLERİ	236
3.1. Bağımsızlık Sonrası Güney Sudan'ın Jeopolitiği	238
3.2. Bağımsız Güney Sudan'ın Komşu Devletlerle İlişkileri.....	243
3.2.1. Sudan ile İlişkiler.....	244

3.2.2. Etiyopya ile İlişkiler	244
3.2.3. Uganda ile İlişkiler	244
3.2.4. Kenya ile İlişkiler	245
3.2.5. Orta Afrika Cumhuriyeti ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti ile İlişkiler..	245
3.3. Bağımsız Güney Sudan'ın Küresel Güçlerle İlişkileri	245
3.3.1. Amerika Birleşik Devletleri	246
3.3.2. Çin Halk Cumhuriyeti	246
3.3.3. İsrail	247
3.3.4. Birleşik Krallık ve Bağımsız Güney Sudan	253
3.3.5. Rusya Federasyonu ile İlişkiler	255
3.4. Bağımsız Güney Sudan'ın Bölgesel Örgütlerle İlişkileri	255
3.5. Güney Sudan'da İç Siyasi İstikrarsızlığın Jeopolitik Yansımaları	258
3.6. Güney Sudan'ın Ayrılmasından Sonra (Kuzey) Sudan'ın Yeni Jeopolitiği	259
3.6.1. Güney Sudan'ın Ayrılmasından Sonra Sudan'ın Diğer Ülkelerle İlişkileri .	265
3.6.2. Güney Sudan'ın Ayrılmasından Sonra Sudan'ın Küresel Güçlerle İlişkileri	267
3.6.3. Güney Sudan'ın Ayrılması Sonrası Sudan'ın Bölgesel Örgütlerle İlişkileri	270
3.6.4. Güney Sudan'ın Bağımsızlığının Darfur Sorununa Etkileri	271
3.6.5. Güney Kordofan ve Mavi Nil'de İsyanlar	271
3.6.6. 2019 Hükümet Değişikliği ve Geçiş Süreci	272
3.6.7. 2021 Askeri Müdahalesi ve Sonuçları	272
3.6.8. İstikrarsızlığın Jeopolitik Sonuçları	272
3.7. Güney Sudan'ın Bağımsızlığının Etiyopya Üzerindeki Jeopolitik Etkileri	273
3.8. Güney Sudan'ın Bağımsızlığının Mısır Üzerindeki Jeopolitik Etkileri	279
3.9. Güney Sudan'ın Bağımsızlığının Uganda üzerindeki jeopolitik etkileri	286
3.10. Güney Sudan'ın Bağımsızlığının Kenya Üzerindeki Jeopolitik Etkileri	291
3.11. Bağımsızlığın Diğer Bölge Ülkeleri Üzerindeki Jeopolitik Etkileri	297

3.12. Güney Sudan’ın Bağımsızlığı Sonrası Genel Bölgesel Dinamikler	304
3.13. Güney Sudan’ın Bağımsızlığı Sonrası Bölgesel Örgütlerdeki Rol Değişimi.....	305
3.14. Türkiye’nin Güney Sudan’ın Bağımsızlığına Yönelik Politikası	306
4. KÜRESEL İLİŞKİLER ZEMİNİNDE GÜNEY SUDAN SORUNU ANALİZİ	308
4.1. İç Faktörler ve Dış Faktörler Temalarına İlişkin Genel Açıklama	308
4.2. Bulguların Analizi ve Genel Değerlendirme	308
4.3. Hipotezlerin Test Sonuçları	318
SONUÇ VE ÖNERİLER	321
KAYNAKÇA	345
EKLER	373

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa No.
Şekil 2.1. Afrika Kıtası Siyasi Haritası (Güney Sudan'ın Ayrılmasından Önce)	27
Şekil 2.2. Sudan Haritası (Güney Sudan Ayrılmadan Önce)	28
Şekil 2.3. Afrika Kıtası Siyasi Haritası (Güney Sudan Ayrıldıktan Sonra)	29
Şekil 2.4. Yeni Sudan Haritası 1 (Güney Sudan Ayrıldıktan Sonra)	30
Şekil 2.5. Güney Sudan Haritası	31
Şekil 2.6. Yeni Sudan Haritası 2 (Güney Sudan Ayrıldıktan Sonra)	32
Şekil 2.7. Nil Nehri Haritası	33
Şekil 2.8. Nil Havzası Haritası	34
Şekil 2.9. Kızıldeniz Haritası	35
Şekil 2.10. Jonglei Kanal Rotası	75
Şekil 2.11. Darfur Haritası	144
Şekil 2.12. Libya Siyasi Haritası	198
Şekil 2.13. Mısır Siyasi Haritası	202
Şekil 2.14. Etiyopya Siyasi Haritası	206
Şekil 2.15. Uganda Siyasi Haritası	210
Şekil 2.16. Kenya Siyasi Haritası	214
Şekil 2.17. Eritre Siyasi Haritası	217

PORTRELER LİSTESİ

	Sayfa No.
Portre: 1. Cafer Muhammed El Nimeyri, Sudan Cumhurbaşkanı (1969–1985).....	49
Portre: 2. Hasan Abdullah El-Turabi, Ulusal İslami Cephe’nin lideri.....	52
Portre: 3. Sadık El-Mehdi, Sudan Başbakanı (1966–1967, 1986–1989).....	53
Portre: 4. Ömer Hasan Ahmed El Beşir, Sudan Cumhurbaşkanı (1989–2019).	56
Portre: 5. Joseph Lagu, Güney Sudan 1. iç savaşta isyancı Anya-Nya hareketi lideri.	64
Portre: 6. Abel Alier, Anya Nya Hareketi liderlerinden	65
Portre: 7. Haile Selassie I, Etiyopya İmparatoru (1930–1974)	66
Portre: 8. Mengistu Haile Mariam, Etiyopya Devlet Başkanı (1977–1991).....	76
Portre: 9. Lam Akol Ajawin, SPLM/A’dan ayrılan İsyancı lider	77
Portre: 10. Riek Machar Teny Dhurgon, SPLM/A’dan Ayrılan İsyancı lider.....	77
Portre: 11. John Garang de Mabior, Sudan Halk Kurtuluş Hareketi/Ordusu lideri.....	78
Portre: 12. Salva Kiir Mayardit, Güney Sudan Cumhurbaşkanı	79
Portre: 13. Ali Osman Muhammed Taha, Sudan Cumhurbaşkanı Birinci Yardımcısı..	121
Portre: 14. Mwai Kibaki, Kenya Cumhurbaşkanı (2002–2013).....	122
Portre: 15. Yoweri Kaguta Museveni, Uganda Cumhurbaşkanı	123
Portre: 16. Muammer Kaddafi, Libya lideri (1969–2011).....	196

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AEC	: Assessment and Evaluation Commission / Değerlendirme ve İnceleme Komisyonu
AFAD	: Afet ve Acil Durum Yönetimi
a.g.e	: Adı Gecen Eser
ARCSS	: Agreement on The Resolution of the Conflict in South Sudan/ Güney Sudan'da Çatışmaların Çözümüne İlişkin Anlaşma
AU	: African Union / Afrika Birliği
AUCISS	: African Union Commission of Inquiry on South Sudan/ Afrika Birliği Güney Sudan Soruşturma Komisyonu
AUHIP	: African Union High-Level Implementation Panel/ Afrika Birliği Yüksek Düzeyli Uygulama Paneli
BAE	: Birleşik Arap Emirlikleri
BK	: Birleşik Krallık (İngiltere)
Bkz.	: Bakınız
BM	: Birleşmiş Milletler
BMGK	: Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi
CMS	: Church Missionary Society / Kilise Misyonu Topluluğu
CNPC	: China National Petroleum Corporation/Çin Ulusal Petrol Şirketi
CNOOC	: China National Offshore Oil Corporation/Çin Ulusal Denizaşırı Petrol Şirketi
CPA	: Comprehensive Peace Agreement / Kapsamlı Barış Anlaşması
CRS	: Catholic Relief Services / Katolik Yardım Servisleri
Dr.	: Doktor
DUP	: Democratic Union Party / Demokratik Birlik Partisi
EAC	: East African Community / Doğu Afrika Topluluğu
E-Mail	: Electronic Mail / Elektronik Posta

EP	: Enough Project / Enough Projesi
EU	: European Union / Avrupa Birliği
FFC	: Forces of Freedom and Change / Özgürlük ve Değişim Güçleri
GERD	: Grand Ethiopian Renaissance Dam / Büyük Etiyopya Rönesans Barajı
GNPOC	: Greater Nile Petroleum Operating Company/Büyük Nil Petrol İşletme Şirketi
GoNU	: Government of National Unity / Milli Birlik Hükümeti
GoSS	: Government of South Sudan / Güney Sudan Hükümeti
GSYİH	: Gayri Safi Yurtiçi Hasılası
HRW	: Human Rights Watch / İnsan Hakları İzleme Örgütü
ICG	: International Crisis Group / Uluslararası Kriz Grubu
IGAD	: Inter Governmental Authority On Development / Hükümetler Arası Kalkınma Otoritesi
IGAD ROME	: IGAD Referanda Observation Mission for Election/ IGAD Referandum Seçim İzleme Misyonu
IMF	: International Monetary Fund / Uluslararası Para Fonu
IRC	: International Rescue Committee / Uluslararası Kurtarma Komitesi
JEM	: Justice And Equality Movement /Adalet ve Eşitlik Hareketi
KİK	: Körfez İş birliği Konseyi
MDTF	: Multi-Donor Trust Fund/Çok Taraflı Bağış Fonu
MÖ	: Milattan Önce
NATO	: North Atlantic Treaty Organization / Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
NBI	: Nile Basin Initiative / Nil Havzası Girişimi
NCA	: Norwegian Church Aid / Norveç Kilisesi Yardımı
NCP	: National Congress Party / Ulusal Kongre Partisi
NDA	: National Democratic Alliance / Ulusal Demokratik İttifak
NRA	: National Resistance Army / Ulusal Direniş Ordusu
NSCC	: New Sudan Council of Churches / Yeni Sudan Kiliseler Konsülü
NUP	: National Unity Party/Ulusal Birlik Partisi
OAU	: Organization of Africa Union /Afrika Birliği Örgütü

PDF	: People's Defence Force / Halk Savunma Kuvvetleri
RSF	: Rapid Support Forces / Hızlı Destek Güçleri
SAF	: Sudan Armed Forces / Sudan Silahlı Kuvvetleri
SAS:	: Small Arms Survey / Hafif Silahlar Araştırması
SCC	: Sudan Council of Churches / Sudan Kiliseler Konsülü
SLA	: Sudan Liberation Army / Sudan Kurtuluş Ordusu
SPA	: Sudan Peace Act / Sudan Barış Yasası
SPLA	: The Sudan Peoples liberation Army / Sudan Halk Kurtuluş Ordusu
SPLM	: The Sudan Peoples liberation Movement / Sudan Halk Kurtuluş Hareketi
SPLM/A	: The Sudan Peoples' Liberation Movement/Army- Halkının Kurtuluşu Hareketi/Ordusu
SPLM-DC	: The Sudan Peoples' Liberation Movement – Democratic Change / Sudan Halk Kurtuluş Hareketi Demokratik Değişim
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
SSLM	: South Sudan Liberation Movement / Güney Sudan Kurtuluş Hareketi
SSRC	: South Sudan Referenda Comission / Güney Sudan Referandum Komisyonu
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
TİKA	: Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı
TMC	: Transitional Military Council / Geçici Askeri Konsey
UN	: United Nations/Birleşmiş Milletler
UNDP	: United Nations Development Programme/ Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
UNHCR	: United Nations High Commissioner for Refugees/ Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
UNIRED	: United Nations Integrated Referendum and Electoral Division / Birleşmiş Milletler Birleşik Referandum ve Seçim Bölümü
UNMIS	: United Nations Mission in Sudan/ Birleşmiş Milletler Sudan Misyonu

UNMISS : United Nations Mission in South Sudan/ Birleşmiş Milletler Güney
Sudan Misyonu

USAID : United States Agency for International Development/ ABD Uluslararası
Kalkınma Ajansı

WCC : World Council of Churches / Dünya Kiliseler Konsülü

KAYNAKÇA

- Abadi, J. (2004). Israel's quest for recognition and acceptance in Asia: Garrison state diplomacy. <https://doi.org/10.1080/13537129908719570>; Erişim tarihi: 19.08.2024
- Acar, İ. (2008). *Küresel İlişkiler Zemininde Darfur Sorunu* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- AÇAUM, (2009) Ankara Üniversitesi Afrika Çalışmaları Araştırma ve Uygulama Merkezi, Afrika Gündemi Raporu, Ankara.
- African Development Bank. (2015). East Africa Regional Integration Strategy Paper, <https://www.afdb.org/fileadmin/uploads/afdb/Documents/Publications/Final%20English%20versionThe%20AfDB%20in%20EA%20publication%20.pdf>, Erişim tarihi: 22.03.2025
- African Development Bank. (2021). South Sudan Economic Outlook 2021. <https://www.afdb.org/en/countries/east-africa/south-sudan>, Erişim tarihi: 22.03.2025
- African Union Commission. (2011). Statement on the Recognition of the Republic of South Sudan. <https://au.int/en/pressreleases/20110810/south-sudan-join-african-union>, Erişim tarihi: 24.03.2025
- African Union Commission. (2015). Final Report of the African Union Commission of Inquiry on South Sudan. <https://www.peaceau.org/en/article/final-report-of-the-african-union-commission-of-inquiry-on-south-sudan>, Erişim tarihi: 24.03.2025
- African Union Commission. (2023). About the African Union. [https://portal.africa-union.org/DVD/Documents/DOC-AUWD/EX%20CL%201505%20\(XLIV\)%20_E.pdf](https://portal.africa-union.org/DVD/Documents/DOC-AUWD/EX%20CL%201505%20(XLIV)%20_E.pdf), Erişim tarihi: 19.06.2025
- Agreement on Security Arrangements during the Interim Period. (2003), Naivasha. <https://peacemaker.un.org/sites/default/files/document/files/2024/05/sd030925agreementonsecurityarrangementsduringinterimperiod.pdf>, Erişim tarihi: 24.03.2025

- Ağaoğlu, M. A. (2001). Sokrates'ten Jakobenlere Batı'da Siyasal Düşünceler. İletişim Yayıncılık, İstanbul.
- Ahmed, A. A. (2017). Hydro-politics of the Nile Basin: A Sudanese perspective. Nile Basin Research Journal. <http://www.hydrolj.com/article/10.11648/j.hyd.20251302.15>, Erişim tarihi: 25.04.2025
- Akande, D. (2009). The legal nature of Security Council referrals to the ICC and its impact on Al Bashir's immunities. Journal of International Criminal Justice. <https://doi.org/10.1093/jicj/mqp031>, Erişim tarihi: 19.08.2025
- Albayrak, H.Ş. (2019). Christian Zionism in the US: Its Roots, Founding Principles and Its Influence in American Politics. <https://iupress.istanbul.edu.tr/en/journal/ilahiyatjournal/article/abdde-hiristiyani-siyonizmi-kokeni-inanc-esaslari-ve-gunumuz-amerikan-siyasetine-etkisi> PDF, Erişim tarihi: 02.04.2025
- Al Jazeera. (2009). Sudan's Kiir urges independence. <https://www.aljazeera.com/news/2009/11/2/sudans-kiir-urges-independence>, Erişim tarihi: 19.08.2025
- Aleu-Baak, M. W. (2011). *Perceptions and voices of South Sudanese about the North: Ethnic and traditional differences between African Christians/animists and Arab Muslims* (Yüksek lisans tezi, Portland State University). https://pdxscholar.library.pdx.edu/open_access_etds/1183, Erişim tarihi: 22.07.2024
- Alier, A. (1990). Southern Sudan: Too many agreements dishonoured. Exeter, Ithaca Press.
- Allen, T. (2006). Trial Justice: The International Criminal Court and the Lord's Resistance Army. <https://www.bloomsburycollections.com/searchresults?any=&su=monograph>. Erişim tarih: 11.04.2025
- Amuko, A.O. (2013) International Trade Opportunities between Kenya And South Sudan. <http://erepo.usiu.ac.ke/11732/6118>, Erişim tarihi: 15.04.2025
- Anadolu Ajansı. (2025). Türkiye ve Güney Sudan ekonomik ve eğitim iş birliği görüşmelerini yoğunlaştırdı.

- Anyak, B. (2024). The Quest for Economic Diversification in South Sudan: Overcoming Reliance on Oil and Curbing Inflation. The Sudd Institute Policy Brief, PDF. https://suddinstitute.org/assets/Publications/66d9596576593_TheQuestForEconomicDiversificationInSouthSudan_Full.pdf, Erişim tarihi: 24.04.2025
- Arnault, J. (2006). Good Agreement? Bad Agreement? An Implementation Perspective Centre for Humanitarian Dialogue, Den Haag. https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/Good%20AgreementBad%20Agreement_Arnault.pdf. Erişim tarihi: 22.02.2024
- Arnold, M. B., & LeRiche, M. (2013). South Sudan: From Revolution to Independence. Oxford University Press, London.
- Asante, S. K. B. (2005). The Politics Of Confrontation And Indifference: United States And Africa. Department Of Political Science, University Of Ghana, Legon., Utafiti-Vol. 4 No. 1 July 1979. <http://archive.lib.msu.edu/DMC/African%20Journals/pdfs/Utafiti/vol4no1/aejp004001008.pdf>, Erişim tarihi: 19.08.2025
- Ashworth, J.& Ryan, M. (2013). One Nation from Every Tribe, Tongue, and People: The Church and Strategic Peacebuilding in South Sudan. <https://www.cmi.no/file/2291-The-Church-and-Strategic-Peacebuilding-in-South-Sudan.pdf>. Erişim tarihi: 12.02.2025
- Bach, D. (2011). Africa in international relations: The frontier as concept and metaphor. South African Journal of International Affairs. https://www.researchgate.net/profile/Daniel-Bach/publication/272123634_Africa_in_international_relations_The_frontier_as_concept_and_metaphor/links/5dc00210a6fdcc212800b586/Africa-in-international-relations-The-frontier-as-concept-and-metaphor.pdf, Erişim tarihi: 17.03.2024
- Bach, D. (2009). The European Union and Africa: Trade Liberalisation, Constructive Disengagement, and Securitisation of Europe's External Frontiers. Africa Review. <http://www.durkheim.sciencespobordeaux.fr/PDF/Africa%20Review%20Daniel%20Bach%20Asa%20Review%20Delhi.pdf>. Erişim tarihi: 19.07.2024

- Baldo, S. (2005). *Could peace unravel? Forced Migration Review*, New York.
<https://www.fmreview.org/baldo/>, Erişim tarihi: 22.03.2025
- Bar S.T. (1980). The strategy of war by proxy: Israel's support for the Southern Sudanese secessionist movement. *Journal of Strategic Studies*.
<https://doi.org/10.1080/01402398008437115>, Erişim tarihi: 19.08.2025
- Bariagaber, A. (2016). *Conflict and the refugee experience: Flight, exile, and repatriation in the Horn of Africa*. Routledge.
- Barnett, T. P.M. (2009). *Great Powers, America And The World After Bush*.New York.
- Bashir, H.ş Lewis, D. (2008) *Tears of Desert A Memoir Of Survival In Darfur*, New York.
- Baylis J., Steve S.(2006). *Globalization of World Politics*. Oxford University Press,3rd ed.
- Bebbington, D. W. (1989). *Evangelicalism in Modern Britain: A History from the 1730s to the 1980s*. Routledge.
- Bereketeab, R. (2012). *Self Determination and Secessionism In Somaliland And South Sudan, Challanges To Postcolonial State-Building*. Discussion Paper 75, Nordiska Afrikainstitutet, Upsala.
- Beswick, S. (2004). *Sudan's Blood Memory: The Legacy of War, Ethnicity, and Slavery in Early South Sudan*. University of Rochester Press.New York.
- Bishara, A. (2015). *The Arab Spring: A regional interpretation*. Cambridge University Press.
- Boahen, A. A. (1989). *African Perspective On Colonialism*. The John Hopkins University Press, Maryland.
- BP Statistical Review. (2022). *BP Statistical Review of World Energy 2022*.
<https://www.bp.com/content/dam/bp/business-sites/en/global/corporate/pdfs/energy-economics/statistical-review/bp-stats-review-2022-full-report.pdf>, Erişim tarihi: 25.05.2024

- Bradbury, M. (2006). Local Peace Processes in Sudan: A Baseline Study. Rift Valley Institute. https://ucp.gn.apc.org/sites/default/files/res/documents/2024-12/RS510_.pdf, Erişim tarihi: 25.04.2024
- Branch, A. (2011). Displacing human rights: War and intervention in Northern Uganda. Oxford University Press.
- Branch, A., & Mampilly, Z. (2005). Winning the War, but Losing the Peace? The Dilemma of SPLM/A Civil Administration and the Tasks Ahead. Journal of Modern African Studies, Vol.43, No. 1., Cambridge University Press.
- Branch, A., & Mampilly, Z. (2015). Africa uprising: Popular protest and political change. London: Zed Books.
- Brown, L.R. (2009) American Foreign Policy Toward the Sudan, From Isolation to Engagement, Why The Bush Administration Turned Around U.S. Sudan Policy. A Report For National War College, National Defence University of Committee. <https://apps.dtic.mil/sti/tr/pdf/ADA441626.pdf>, Erişim tarihi: 22.03.2025
- Brzezinski, Z. (2007). Second Chance, Three Presidents and The Crisis of American Superpower. Basic Books, New York.
- Burr, M., & Collins, R. O., (2003). Revolutionary Sudan: Hasan al-Turabi and the Islamist State. https://www.rahs-open-lid.com/wp-content/uploads/2024/02/Revolutionary-Sudan_-Hasan-Al-Turabi-and-the-Islamist-State-1989-2000-PDFDrive-.pdf, Erişim tarihi: 17.07.2024
- Burr, M.J. & Collins, R.O. (2006). Darfur: The Long Road to Disaster. Marcus Wiener, Princeton.
- Caprile, A. & Pichon, E. (2024). Russia in Africa: An Atlas, European Parliamentary Research Service, PDF. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/757654/EPRS_BRI\(2024\)757654_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/757654/EPRS_BRI(2024)757654_EN.pdf), Erişim tarihi: 11.12.2024
- Cascão, A. E. (2009). Changing power relations in the Nile River Basin: Unilateralism vs. cooperation. <https://www.researchgate.net/profile/Ana-Cascao/publication/>

- 26624907_Changing_Power_Relations_in_the_Nile_River_Basin_Unilateralism_vs_Cooperation/links/5631ed6908ae0530378d3958/Changing-Power-Relations-in-the-Nile-River-Basin-Unilateralism-vs-Cooperation.pdf. Erişim tarihi: 15.04.2005
- Charbonneau, B. (2017). *France and the New Imperialism: Security Policy in Sub-Saharan Africa*. E-book. <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9781315582948/france-new-imperialism-bruno-charbonneau>, Erişim tarihi: 22.06.2005
- Cislo, W. (2014). The Historical and religious conditions of the split of Sudan.in the context of Christian-Muslim relationships. *The Person and the Challenges*, Volume 4 (2014) Number 1, p. 203–221, Cardinal Stefan Wyszyński University, Warsaw.
- Clapham, C. (1996). *Africa and the International System: The Politics of State Survival*. Cambridge University Press.
- Cliffe, L.(2003).Regional Dimensions of Conflict in the Horn of Africa.Third World Quarterly. <https://doi.org/10.1080/01436590002243>, Erişim tarihi: 19.08.2024
- Clinton, H. R. (2010). Statement on Sudan Referendum. U.S. Department of State Archives. <https://edition.cnn.com/2010/WORLD/africa/09/09/sudan.clinton.referendum/index.html>, Erişim tarihi: 21.11.2024
- Collins, R. O. (2008). *A History of Modern Sudan*. Cambridge University Press.
- Collins, R. O. (2009). *The Southern Sudan in Historical Perspective*. Transaction Publishers, London
- Comprehensive Peace Agreement. (2005). <https://peacemaker.un.org/sites/default/files/document/files/2024/05/sd060000the20comprehensive20peace20agreement.pdf>, Erişim tarihi: 17.05.2023
- Copeland, D. (2009). *Guerrilla Diplomacy: Rethinking International Relations*. <https://www.guerrilladiplomacy.com/wp-content/uploads/gd-introduction-reinner-4a1d7593b6096.pdf>, Erişim tarihi: 07.04.2025

- Copnall, J. (2014). A poisonous thorn in our hearts: Sudan and South Sudan's bitter and incomplete divorce. Palgrave Macmillan.
- Crawford, J. (2007). The Right of Self-Determination in International Law: Its Development and Application to the Case of Southern Sudan. Cambridge University Press.
- Craze, J. (2014). The politics of numbers: On security sector reform in South Sudan. Small Arms Survey Working Paper 31. <https://www.smallarmssurvey.org/resource/impassé-conflict-blue-nile-hsba-working-paper-31>, Erişim tarihi: 22.02.2025
- Craze, J. (2016). South Sudan's Armed Conflict. Small Arms Survey. <https://www.smallarmssurvey.org/sites/default/files/resources/HSBA-Synthesis-Report-2016.pdf>, Erişim tarihi: 11.06.2026
- Çakmak, C. (2007) "Uluslararası Ceza Mahkemesinin Darfur Krizi'ne Müdahil Olması ve ABD'nin Süper Güç Olarak Limitleri, Uluslararası Hukuk Ve Politika Dergisi", c.3, n.10, ss.43-47
- Dagne, T. (2004). Sudan: The Darfur Crisis and the Status of the North-South Negotiations. <https://apps.dtic.mil/sti/tr/pdf/ADA457813.pdf>, Erişim tarihi: 22.04.2024
- Daily Nation. (2016). Kenya firms count losses in South Sudan conflict. https://nation.africa/kenya/business/kenyan-companies-count-losses-from-south-sudan-war-1216744#google_vignette, Erişim tarihi: 19.09.2024
- Daly, M. W. (2003). Empire on the Nile: The Anglo-Egyptian Sudan, 1898–1934. Cambridge University Press.
- Danforth, J.C. (2002). Report to the President on the Outlook for Peace in Sudan. Office of the Special Envoy for Sudan. https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/new/s/releases/2002/05/outlook_for_peace_in_sudan.pdf, Erişim tarihi: 19.09.2024
- de Waal, A. (2004). Islamism and Its Enemies in Horn of Africa. Indiana University Press.

- de Waal, A. (2007). Sudan:The Turbulent State. In War in Darfur and the Search for Peace. https://www.academia.edu/78040612/War_in_Darfur_and_the_Search_for_Peace, Erişim tarihi: 01.10.2024
- de Waal, A. (2007). Sudan:What Kind of State? What Kind of Crisis? Crisis States Research Centre.Pdf. <https://www.lse.ac.uk/international-development/Assets/Documents/PDFs/csrc-occasional-papers/OP2-Sudan-what-kind-of-state-what-kind-of-crisis.pdf>. Erişim tarihi: 01.10.2024
- de Waal, A. (2015). The Real Politics of the Horn of Africa: Money, War and the Business of Power. Cambridge: Polity Press.
- de Waal, A. (2015). When kleptocracy becomes insolvent: Brute causes of the civil war in South Sudan. African Affairs. <https://doi.org/10.1093/afraf/adv023>. Erişim tarihi: 19.07.2025
- Deng, F. M. (1995). War of Visions: Conflict of Identities in the Sudan. Washington DC, Brookings Institution Press.
- Deng, F. M. (2010). Sudan at the Brink: Self-Determination and National Unity. Washington DC, Brookings Institution Press.
- Doom, R., & Vlassenroot, K. (2019). Kony's Message: A New Koine? The Lord's Resistance Army in Northern Uganda. African Affairs, vol.118, no: 473. <https://www.jstor.org/stable/e48503951>, Erişim tarihi: 17.03.2025
- Dorward, D. (212). Oil Fuels The Conflict Between Sudan And South Sudan – And It Keeps Getting Hotter. <https://theconversation.com/oil-fuels-the-conflict-between-sudan-and-south-sudan-and-it-keeps-getting-hotter-6622>, Erişim tarihi: 19.07.2025
- East African Community (EAC). (2016). Communiqué on the admission of the Republic of South Sudan into the East African Community. <https://www.eac.int/statements/423-611-138-communiqué-signing-ceremony-of-the-treaty-of-accession-of-the-republic-of-south-sudan-into-the-east-african-community>, Erişim tarihi: 03.03.2025

- EEAS. (2011). EU Recognizes the Republic of South Sudan. European External Action Service.
- El-Affendi, A. (2001). The Impasse in the IGAD Peace Process for Sudan: The Limits of Regional Peacemaking? *African Affairs*. <https://doi.org/10.1093/afraf/100.401.58>, Erişim tarihi: 19.08.2024
- El-Affendi, A. (2001). The implications of the rise and fall of the SPLA/M in Sudan. *African Affairs*. <https://doi.org/10.1093/afraf/100.398.583>. Erişim tarihi: 19.07.2024
- Elbeely, K. H. (2013). The Economic Impact of Southern Sudan Secession. *International Journal of Business and Social Research*. Vol 3. No 7 <https://thejournalofbusiness.org/index.php/site/article/view/250>, Erişim tarihi: 19.07.2024
- Elhance, A. P. (1999). *Hydropolitics in the Third World: Conflict and cooperation in international river basins*. Washington, DC: United States Institute of Peace Press.
- El-Tom, A. O. (2003). *Darfur: The politics of genocide*. Zed Books.
- Encyclopaedia Britannica. (2024). Nile River basin map. <https://www.britannica.com/place/Nile-River/Study-and-exploration>, Erişim tarihi: 22.09.2024
- Eralp, A. (2010). *Devlet Ve Ötesi, Uluslararası İlişkilerde Temel Kavramlar*. Istanbul.
- Fahmy, K. (1997). *All the Pasha's Men: Mehmed Ali, His Army and the Making of Modern Egypt*. Cambridge University Press.
- FAO. (2019). Sudan: Agricultural sector review. <https://www.fao.org/common-pages/search/en/?q=FAO.+%282019%29.+Sudan%3A+Agricultural+sector+review.+>, Erişim tarihi: 13.03.2025
- FAO. (2020). South Sudan: Agricultural development and food security. https://www.fao.org/agrifood-economics/publications/en/?page=16&ipp=10&tx_dynalist_pi1%5Bpar%5D=YToyOntzOjI1OiJlc2VyX2V4dGV4dGVuZGVyX2Fi c3RyYWN0IjtzOjU6IjI5OTY2IjtzOjE6IkwiO3M6MToiMil7fQ%3D%3D, Erişim tarihi: 13.03.2025

- Ferris, E., & Winthrop, R. (2010). Education and Displacement: Assessing Conditions for Refugees and IDPs in Kenya's Kakuma Camp. Brookings Institution. <https://www.humanitarianlibrary.org/sites/default/files/2014/02/190715e.pdf>, Erişim tarihi: 12.04.2025
- Fleischner, J. (2011). Secession and Precedent in Sudan and Africa, United States Institute of Peace. https://www.govinfo.gov/content/pkg/GOVPUB-Y3_P31-PURL-gpo34730/pdf/GOVPUB-Y3_P31-PURL-gpo34730.pdf, Erişim tarihi: 16.03 2025
- Flint, J. & de Waal, A. (2008). Darfur: A New History A Long War. New York
- Fluehr-Lobban, C. (1991). Islamization in Sudan: A Critical Assessment. Middle East Journal. Vol 44, No:4.
- Fukayama, F. (2006). The End of History And The Last Man. Free Press, New York.
- Gill, B., & Huang, C. (2009). China's expanding peacekeeping role: Its significance and the policy implications (SIPRI Policy Paper No. 25). Stockholm International Peace Research Institute. <https://www.sipri.org/sites/default/files/files/PP/SIPRIPP25.pdf> Erişim tarihi: 12.02.2025
- Golooba M. F. (2008). Collapse, war and reconstruction in Uganda: An analytical narrative on state-making. Crisis States Research Centre. <https://www.lse.ac.uk/international-development/Assets/Documents/PDFs/csrtc-working-papers-phase-two/wp27.2-collapse-war-and-reconstruction-in-uganda.pdf>, Erişim tarihi: 17.02.2025
- Gramizzi, C., & Tubiana, J. (2012). Forgotten Darfur: Old tactics and new players. Small Arms Survey HSBA Working Paper 28. <https://www.smallarmssurvey.org/sites/default/files/resources/HSBA-WP-28-Forgotten-Darfur.pdf>, Erişim tarihi: 17.02.2025
- Hamilton, R., & Prendergast, J. (2006). Darfur: A Short History of a Long War. PublicAffairs.

- Harita Genel Müdürlüğü. (2024). Afrika–Avrupa siyasi haritası. <https://www.harita.gov.tr/urun/afrika-avrupa-siyasi-haritasi/568>, Erişim tarihi: 22.04.2024
- Harita Genel Müdürlüğü. 2024, Sudan siyasi haritası. <https://www.harita.gov.tr/urun/sudan-siyasi-haritasi/566>, Erişim tarihi: 20.07. 2024
- Harita Genel Müdürlüğü. (2024). Mısır siyasi haritası. <https://www.harita.gov.tr/urun/misir-siyasi-haritasi/556>, Erişim tarihi: 17.07.2024
- Harita Genel Müdürlüğü. (2024). Etiyopya siyasi haritası. <https://www.harita.gov.tr/urun/etiopya-siyasi-haritasi/564>, Erişim tarihi: 17.07.2024
- Harman, D. (2011). As South Sudan prepares for independence, old hurts linger. <https://www.csmonitor.com/World/Africa/2011/0124/As-South-Sudan-prepares-for-independence-old-hurts-linger>, Erişim tarihi: 17.02.2025
- Hasan,Y.F. (2005). Sudan Özelinde Türk Afrika İlişkilerinin Bazı Yönleri. (Çev.H.D.Bilgin). Makale, Tasam 1.Uluslararası Türk Afrika Kongresi, İstanbul,
- Hazar, Numan, (2011). Küreselleşme Sürecinde Afrika ve Türkiye Afrika İlişkileri. Usak Yayınları, Ankara.
- Herlinger, C. & Jeffrey, P. (2009). Where Mercy Fails Darfur's Struggle To Survive, London.
- Hiboro, T. (2019). *The Role of IGAD in Resolution of the Conflict of South Sudan*. A Thesis Submitted to School of Law of Addis Ababa University. <https://etd.aau.edu.et/server/api/core/bitstreams/099a9a44-ce4f-4553-8642-5e80b9bd9b91/content>, Erişim tarihi: 13.03.2025
- Hobsbawm, E. J. (1987). The Age Of Empire: 1875–1914. Vintage.
- Hodzi, O. (2017). China In The South Sudanese Armed Conflict. PDF. https://www.irsem.fr/storage/file_manager_files/2025/03/obs-chine-201701-na14-chine-sud-soudan.pdf, Erişim tarihi: 27.04.2025
- Holt, P.M. and Daly,M.W. (2011). A History Of The Sudan, From The Coming Of Islam To The Present Day. 6th Ed., Pearson Education Limited, Baskerville.

- Human Rights Watch (2002). Sudan: Oil and Human Rights. Human Rights Watch. <https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/south-sudan/oil-and-state-building-south-sudan>, Erişim tarihi: 19.08.2025
- Human Rights Watch. (1994). Civilian Devastation: Abuses by All Parties in the War in Southern Sudan. <https://www.hrw.org/reports/pdfs/s/sudan/sudan946.pdf>, Erişim tarihi: 19.03.2025
- Human Rights Watch. (1998). Global Trade, Local Impact: Arms Transfers to all Sides in the Civil War in Sudan. <https://www.refworld.org/reference/countryrep/hrw/1998/en/40110>, Erişim tarihi: 19.03.2025
- Huliaras, A. (2006). Evangelists, Oil Companies, and Terrorists: The Bush Administration's Policy towards Sudan. A Report Published by Elsevier Limited on behalf of Foreign Policy Research Institute, <http://faculty.maxwell.syr.edu/hpschmitz/PSC350/PSC350Readings/BushSudanOil.pdf>, Erişim tarihi: 19.08.2025
- Hulme, D. (2018). The role of NGOs in evidence-based policy influence: Oxfam as a case study. Nature Humanities and Social Sciences Communications. <https://www.nature.com/articles/s41599-018-0176-7>, Erişim tarihi: 22.01.2025
- Hynson, C., Çev.Keskiner, K. (2010). Afrikanın Keşfi. Koleksiyon Yayıncılık, İstanbul.
- ICG., (2002). Sudan's Best Chance for Peace: How Not to Lose It, Africa Report No. 51. https://www.files.ethz.ch/isn/28730/051_sudan_peace.pdf, Erişim tarihi: 20.05.2025
- ICG., (2010). Eritrea: The Siege State. Africa Report No. 163. <https://www.crisisgroup.org/sites/default/files/163-eritrea-the-siege-state.pdf>, Erişim tarihi: 02.02.2025
- ICG., (2011). South Sudan: Compounding Instability in Unity State. Africa Report No. 179. <https://www.crisisgroup.org/africa/south-sudan/179-south-sudan-compounding-instability-unity-state>, Erişim tarihi: 12.02.2025

- ICG., (2010). Negotiating Sudan's North–South Future, Africa Briefing No. 75.
<https://www.crisisgroup.org/africa/sudan/b076-negotiating-sudans-north-south-future>, Erişim tarihi: 12.02.2025
- ICG., (2013). Sudan and South Sudan's merging conflicts. Africa Report No. 198.
<https://www.crisisgroup.org/sites/default/files/223-sudan-and-south-sudan-s-merging-conflicts.pdf>, Erişim tarihi: 15.04.2025
- ICG., (2014). South Sudan: A Civil War by Any Other Name, Africa Report No. 217.
<https://www.crisisgroup.org/africa/south-sudan/217-south-sudan-civil-war-any-other-name>, Erişim tarihi: 15.04.2025
- ICG., (2019). Bridging the gap in the Nile waters dispute. Africa Report No. 271.
<https://www.crisisgroup.org/sites/default/files/271-bridging-the-gap.pdf>, Erişim tarihi: 15.04.2025
- IGAD., (1994). Declaration of Principles, IGAD Secretariat.
<https://igad.int/page/1/?s=Declaration+of+Principles>, Erişim tarihi: 15.06.2024
- IGAD., (2002). Machakos Protocol, IGAD Secretariat.
<https://peacemaker.un.org/sites/default/files/document/files/2024/05/sd020710machakosprotocol.pdf>, Erişim tarihi: 20.05.2025
- IGAD. (2011a). Report on the IGAD Referendum Observation Mission. Available at:
<https://igad.int/referendum-observer-mission-to-kenya-interim-report>. Erişim tarihi: 12.02.2025
- IRIN (Integrated Regional Information Networks). (2010). Sudan: NGOs Step Up Referendum Awareness. <https://reliefweb.int/report/sudan/sudan-referendum-awareness-campaigns-begin>, Erişim tarihi: 17.04.2025
- Johnson, D. H. (2003). The Root Causes of Sudan's Civil Wars. James Currey
- Johnson, D. H. (2011). The Root Causes of Sudan's Civil Wars, Peace or Truce. Rev.Ed., Fountain Publishers, Kampala.

- Johnson, D. H. (2016). *South Sudan: A New History for a New Nation*. Ohio University Press.
- Johnson, H. F. (2011). *Waging Peace in Sudan: The Inside Story of the Negotiations That Ended Africa's Longest Civil War*. Sussex Academic Press.
- Jok, M.J. (2007). *Sudan: Race, Religion and Violence*. Oneworld Publications.Pdf, https://www.rahs-open-lid.com/wp-content/uploads/2024/02/Sudan_-RaceReligion-and-Violence-PDFDrive-.pdf, Erişim tarihi: 14.05.2025
- Jok, M.J. (2014). *South Sudan and the Prospects for Peace Amidst Violent Political Wrangling*. <https://suddinstitute.org/publications/show/south-sudan-and-the-prospects-for-peace-amidst-violent-political-wrangling/> Erişim tarihi: 15.05.2015
- Kasasira, R. (2013). *Trading With Neighbours Understanding Uganda–South Sudan business community trade relations*, Pdf. <https://www.international-alert.org/app/uploads/2021/08/Uganda-Uganda-South-Sudan-Trade-Relations-EN-2014.pdf>. Erişim tarihi: 14.05.2025
- Kavas, A. (2005). *Geçmişten Günümüze Afrika*. Kitabevi Yayınları, İstanbul.
- Kavas, A. (2006). *Osmanlı Afrika İlişkileri*. Tasarım Yayınları, İstanbul.
- Keller, E. J. (1991). *Revolutionary Ethiopia: From empire to people's republic*. Indiana University Press.
- Keohane, R. O., & Nye, J. S. (1977). *Power and interdependence: World politics in transition*. Little Brown. New York.
- Kerry, J. (2011). *Statement on Sudan Referendum*. Senate Foreign Relations Committee Briefings.Pdf. <https://www.foreign.senate.gov/imo/media/doc/ShinnTestimony090730a.pdf>, Erişim tarihi: 16.05.2025
- Khumalo, L. (2011). *South Sudan: Africa's Newest State, Challenges, Prospects and Lessons for South Africa*. AISA Brief. 53, PDF. https://www.academia.edu/103374877/South_Sudan_Africas_Newest_State_Challenges_Prospects_and_Lessons_for_South_Africa, Erişim tarihi: 22.11.2024

- Kindersley, N., & Rolandsen, Ø. H. (2017). South Sudan: A Political Economy Analysis.Pdf. Peace Research Institute Oslo PRIO Report. https://sudansupport.no/wp-content/uploads/2017/11/NUPI_rapport_SouthSudan_Rolandsen_Kindersley-2017.pdf, Erişim tarihi: 18.05.2025
- Klare, M. T. (2001). Resource wars: The new landscape of global conflict. Metropolitan Books.
- Knopf, K. A. (2016). Ending South Sudan's Civil War. Pdf. https://www.cfr.org/sites/default/files/pdf/2016/11/CSR77_Knopf_South%20Sudan.pdf. Erişim tarihi: 18.05.2025
- Koçak, M. (1999). Mehdi Hareketinden İşlam Devrimine Sudan. Esra Yayınları, İstanbul.
- Komey, G.K.(2010). Land, Governance, Conflict & the Nuba of Sudan, James Currey Press. London, PDF. https://api.pageplace.de/preview/DT0400.9781_846159237_A42901765/preview-9781846159237_A42901765.pdf, Erişim tarihi: 17.02.2025
- Kortunov, A. (2012). Russia's Foreign Policy and Africa: Pragmatism and Political Economy. Russian International Affairs Council. https://russiancouncil.ru/en/analytics-and-comments/analytics/russia-s-foreign-policy-and-africa-pragmatism-and-political-economy/?sphrase_id=243449868, Erişim tarihi: 11.02.2025
- Kristof, N. D. (2001). The Children of Sudan. The New York Times. <https://www.nytimes.com/2001/06/03/opinion/sunday/kristof-the-children-of-sudan.html>, Erişim tarihi: 22.03.2024
- Kuwalı, D. (2009). The African Union and the Challenges of Implementing the Responsibility to Protect. The Nordic Afrika Institute, Policy Notes, 2009/4, PDF. https://www.files.ethz.ch/isn/105531/2009_4.pdf, Erişim tarih: 17.02.2025
- Lacoste, Y. Çev.Akça İ. (2007). Büyük Oyunu Anlamak, Jeopolitik: Bugünün Uzun Tarihi. NTV Yayınları, İstanbul.

- Lango, B. (2024). Lamu Port and Lamu-South Sudan-Ethiopia Transport Corridor (LAPSSET): Special Economic Zone Overview. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.12663.02727>, Erişim tarihi: 19.01.2025
- Large, D. (2008). China & the contradictions of ‘non-interference’ in Sudan. Review of African Political Economy. <https://doi.org/10.1080/03056240802011568>, Erişim tarihi: 19.08.2025
- Large, D. (2009). China’s Sudan engagement: Changing northern and southern political dynamics. *The China Quarterly*, 199, 610–626. <https://doi.org/10.1017/S0305741009990140>, Erişim tarihi: 10.08.2025
- Large, D. (2016). China and South Sudan: Civil war and investment crisis. *Conflict, Security & Development*. <https://doi.org/10.1080/14678802.2016.1196882>. Erişim tarihi: 12.07.2025
- LeRiche, M., & Arnold, M. (2012). *South Sudan: From Revolution to Independence*. Oxford University Press.
- Lindsay, T., (2007). *Darfur- A Cultural Handbook*. Conflict Studies Research Center Special Series 07/13, Defence Academy of United Kingdom, London.
- Litwak, R. (2000). *The Rogue States and U.S. Foreign Policy: Containment after the Cold War*. Woodrow Wilson Center Press.
- Lucarelli, S. (2020). Italy in Twenty-First Century International Politics. *Italian Political Science, IPS*, V.15-1, <https://italianpoliticalscience.com/index.php/ips/issue/view/20>, Erişim tarihi: 02.02.2025
- Mamdani, M. (2009). *Saviors and Survivors Darfur Politics And The War On Terror*. Doubleday, New York.
- Mapsland. (2024). Large detailed political and administrative map of Uganda. <https://www.mapsland.com/maps/africa/uganda/large-detailed-political-and-administrative-map-of-uganda-with-major-cities.jpg>, Erişim tarihi: 18.07.2024

- Mapsland. (2024). Detailed political map of Eritrea with relief. <https://www.mapsland.com/maps/africa/eritrea/detailed-political-map-of-eritrea-with-relief.jpg>, Erişim tarihi: 20.04.2024
- Marchal, R. (2013). The French Interventions In The Sahel. The Oxford Handbook of the African Sahel.Pdf. https://www.researchgate.net/publication/378655931_French_Interventions_in_the_Sahel/link/668d5e67af9e615a15d8db06/download?, Erişim tarihi: 01.04.2025
- Marsden, G. M. (2006). Fundamentalism and American Culture. Oxford University Press.
- Marshall, P. (2003). The Persecution of Christians in The Contemporary World. International Bulletin of Mission Research, V.22.M.1 <https://doi.org/10.1177/239693939802200101>, Erişim tarihi: 02.04.2025
- Maxwell, S. (2012). Can Africa Make It? Overseas Development Institute. <https://odi.org/en/events/can-africa-make-it/>, Erişim tarihi: 12.02.2025
- McNabb, D. E.,(2010). Research Methods For Political Science, Quantitative And Qualitative Approaches. 2nd Ed.,M.E.Sharpe Inc, New York.
- Mearsheimer, J. J. (2001). The Tragedy Of Great Power Politics. W. Norton & Company. New York, PDF, <https://samuelbhfaure.com/wp-content/uploads/2015/10/s2-mearsheimer-2001.pdf>, Erişim tarihi: 13.09.2024
- Medeiros, E. S. (2006). Chinese Foreign Policy: The Africa Dimension. Presentation at FLAD-IPRI Conference on “Strategy and Security in Southern Africa” Lisbon, Portugal. http://www.ipri.pt/eventos/pdf/Evan_Medeiros.pdf, Erişim tarihi: 19.08.2025
- Mesfin, B. (2012). Ethiopia's Role and Foreign Policy in th Horn of Africa. International Journal of Ethiopian Studies,Vol.6. https://cooperative-individualism.org/mesfin-berouk_ethiopia's-role-and-foreign-policy-2012.pdf, Erişim tarihi: 12.12.2024

- Mohamedou, K. (2024). The Wagner Group, Russia's Foreign Policy and Sub-Saharan Africa. Geneva Center For Security Policy, PDF. <https://dam.gcsp.ch/files/doc/geneva-paper-32-2024>, Erişim tarihi: 22.12.2024
- Morgenthau, H. J., Rev. Thompson, K. W. (1991). Politics Among Nations. McGraw-Hill, New York.
- Murithi, T. (2005). The African Union: Pan-Africanism, Peacebuilding and Development. Michigan Ashgate Publishing.
- National Geographic Society. (2024). Nile River map. <https://education.nationalgeographic.org/resource/nile-river-limit>, Erişim tarihi: 22.09.2024
- Natsios, A. S. (2012). Sudan, South Sudan, and Darfur: What Everyone Needs to Know. Oxford University Press, London
- Nhema, A., & Zeleza, P. T. (2008). The Resolution of African Conflicts: The Management of Conflict Resolution and Post-Conflict Reconstruction. Ohio University Press.
- Nyuot Y. J.G. (2003) Peace Processes and Conflict Resolution in the Horn of Africa. African Security Review, 12-3 PDF. <https://gsdrc.org/document-library/peace-processes-and-conflict-resolution-in-the-horn-of-africa>, Erişim tarihi: 19.04.2025
- Oğultürk, M.C. (2017). Russia's Renewed Interests in the Horn of Africa As a Traditional & Rising Power. Pdf. <https://rpquarterly.kureselcalismalar.com/wp-content/uploads/2017/02/vol2.1-Mehmet-Cem-Ogulturk.pdf>, Erişim tarihi: 12.02.2025
- OnTheWorldMap. (2024). Red Sea political map. <https://ontheworldmap.com/oceans-and-seas/red-sea/red-sea-political-map.html>, Erişim tarihi: 22.02. 2024
- Oxfam International. (2011). Southern Sudan Referendum: Oxfam's Engagement and Lessons Learned, Internal Report. https://www.oxfam.org.hk/en/f/news_and_publication/1384/content_3568tc.pdf, Erişim tarihi: 22.03.2025
- Özey, R. (2009). Afrika Coğrafası. Aktif Yayınları, İstanbul.

- Pantuliano, S. (2005). Comprehensive Peace Agreement: Will Sudan's Peace Hold? Overseas Development Institute. <https://odi.org/en/events/comprehensive-peace-agreement-will-sudan-s-peacehold/> Erişim tarihi: 19.08.2024
- Pantuliano, S. (2011). City Limits: Urbanisation and Vulnerability in Sudan. Overseas Development Institute. <https://odi.org/en/events/city-limits-urbanisation-and-vulnerability-in-khartoum-and-juba-sudan/>, Erişim tarihi: 12.11.2024
- Pantuliano, S. (2012). Juba Calling: What Next For South Sudan. Overseas Development Institute. <https://odi.org/en/events/juba-calling-what-next-for-south-sudan/>, Erişim tarihi: 17.01.2025
- Patey, L. A. (2007). State rules: Oil companies and armed conflict in Sudan. *Third World Quarterly*, 28-5, 997–1016. <https://doi.org/10.1080/01436590701336545>, Erişim tarihi: 11.05.2025
- Pendle, N. (2018). Elite Bargains and Political Deals Project: South Sudan Case Study. https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5c19138ced915d0bbf782cd9/South_Sudan_case_study.pdf, Erişim tarihi: 01.04.2025
- Pham, J.P. (2010). Back to Africa: Russia's New African Engagement, Palgrave Macmillan, PDF. https://doi.org/10.1057/9780230117303_5, Erişim tarihi: 17.01.2025
- Pirozzi, N. (2013). The EU's Comprehensive Approach to Crises Management: Learning from the Sahel. DCAF Bruxelles, EU Crisis Management Papers Series, PDF, https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/Pirozzi_EU-CM.PDF, Erişim tarihi: 30.05.2025
- Poggo, S. S. (2009). The First Sudanese Civil War: Africans, Arabs, And Israelis in The Southern Sudan, 1955–1972. Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1057/9780230621315>. Erişim tarihi: 08.02.2025
- Prendergast, J. (2004). Sudan: Understanding the Conflict and the Role of International Actors. International Crisis Group Briefing.

- Prunier, G.& and Fick, M. (2009) Sudan: The Countdown. Enough Project Report. PDF. https://www.enoughproject.org/files/publications/sudan_countdown. Erişim tarihi: 21.11.2024
- Raftopoulos, B.& Alexander, K. Ed. (2006). Peace in the Balance: The Crisis in Sudan. Publication of Institute for Justice and Reconciliation,PDF. https://www.ijr.org.za/home/wp-content/uploads/2019/10/sudan_book.pdf, Erişim tarihi: 22.12.2024
- Ravid, B. (2016). Israel told it was not selling, lethal weapons to South Sudan. Haaretz Correspondent,14.01.2016,Haaretz. <https://sudaneseonline.com/cgi-bin/esdb/2bb.cgi?seq=msg&board=10&msg=1452801147&posted=1452801147>, Erişim tarihi: 06.06.2025.
- Reeves, E. (2015). Israel's arms sales to South Sudan: A policy of silence. Sudan Tribune Dossier. <https://sudantribune.com/article/56596>, Erişim tarihi: 22.02.2025
- Refworld. (1995). United Nations High Commissioner for Refugees. <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n96/228/64/pdf/n9622864.pdf>, Erişim tarihi: 22.03.2025
- ResearchGate. (2024). Darfur region map. https://www.researchgate.net/topics?_tp=eyJjb250ZXh0Ijp7ImZpcnN0UGFnZSI6Il9kaXJlY3QiLCJwYWdlIjoiX2RpcmVjdCJ9fQ, Erişim tarihi: 18.10.2024
- ResearchGate. (2024). Map of the Sudd region showing the route of Jonglei Canal. <https://www.researchgate.net/profile/Mariam-Allam/publication/323947008/figure/fig1/AS:607171997868032@1521772493133/Map-of-the-Sudd-region-showing-the-route-of-Jonglei-Canal.png>, Erişim tarihi: 22.04.2024
- Rice, S. (2014). Remarks to the UN Security Council on South Sudan. U.S. Mission to the United Nations. https://hrvoices.org/assets/attachments/articles/2013.07.17_Rice_Last_UN_Address.pdf, Erişim tarihi: 12.02.2025
- Rieker, P.& Giske, M.T.E. (2024). European Actorness in a Shifting Geopolitical Order, European Strategic Autonomy Through Differentiated Integration, Norwegian Institute of International Affairs. Oslo. Palgrave Macmillan.PDF.

- <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-031-44546-0> Erişim tarihi: 01.05.2025
- Rolandsen, Ø. H. (2005). *Guerrilla Government: Political Changes in the Southern Sudan, 1990–2000*. Nordic Africa Institute. <https://www.files.ethz.ch/isn/104915/Guerilla-Government.pdf>, Erişim tarihi: 10.02.2025
- Rolandsen, Ø. H. (2011). A False Start? The Sudan Peace Process Reconsidered. *African Affairs*. <https://doi.org/10.1093/afraf/adr002>, Erişim tarihi: 22.04.2025
- Rolandsen, Ø. H. (2011). The making of the Anya-Nya insurgency in the Southern Sudan, 1961–64. *Journal of Eastern African Studies*. <https://www.prio.org/publications/4991>, Erişim tarihi: 11.02.2025
- Rotberg, R. I. (2003). *State failure and state weakness in a time of terror*. Brookings Institution Press.
- Samaan, J.L. (2018). *Israel's Foreign Policy Beyond The Arab World: Engaging The Periferi*. Palgrave Macmillan. <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-319-75859-8>. Erişim tarihi: 12.02.2025
- Schomerus, M. (2008). *Violent Legacies: Insecurity in Sudan's Central and Eastern Equatoria*. Working Paper No. 13. Small Arms Survey. <https://www.smallarmssurvey.org/sites/default/files/resources/HSBA-WP-13-C-E-Equatoria.pdf>, Erişim tarihi: 17.12.2024
- Schomerus, M. (2012). *Perilous Border: Sudan–Uganda Relations in the 21st Century*. Rift Valley Institute Briefing. https://www.academia.edu/77370911/Perilous_border_Sudanese_communities_affected_by_conflict_on_the_Sudan_Uganda_border, Erişim tarihi: 11.01.2025
- Segell, G. (2012). *Israel, Sudan and South Sudan: From conflict to cooperation* King's College, London. https://www.researchgate.net/publication/343644433_The_South_Sudan_Conflict_Continental_and_International_Implications/fulltext/6382f8cdc2cb154d29304e6a, Erişim tarihi: 12.12.2024

- Shahin, M. (2002). *Hydrology and Water Resources of Africa*. Water Science and Technology Library, 41, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht.PDF. <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=1320661> Erişim tarihi: 15.12.2024
- Sharkey, H. J. (2003). *Living with Colonialism: Nationalism and Culture in the Anglo-Egyptian Sudan*. University of California Press.
- Shaw, M. N.(2008). *International Law*. Sixth Ed.,Cambridge University Press, N. York.
- Shinn, D. H. (2004). *Addis Ababa Agreement: Was It Destined to Fail and Are There Lessons for the Current Sudan Peace Process?* <https://www.cmi.no/file/1867-Addis-Ababa-agreement.pdf>, Erişim tarihi: 20.12.2025
- Shinn, D. H. (2015). *China’s approach to East, North and the Horn of Africa*. *Journal of Contemporary China*. <https://doi.org/10.1080/10670564.2015.1013379>, Erişim tarihi: 19.08.2025
- Shinn, D. H., & Eisenman, J. (2012). *China and Africa: A Century of Engagement*. University of Pennsylvania Press. https://www.researchgate.net/publication/286231256_China_and_Africa_A_century_of_engagement, Erişim tarihi: 04.12.2024
- Shubin, V. (2013). *Russia’s Policy Towards Africa*, ISPI Analysis, PDF. https://www.ispionline.it/sites/default/files/pubblicazioni/analysis_168_2013.pdf, Erişim tarihi: 21.12.2024
- Sigatu, K. T. (2023). *From Security Provider to a Security Risk? The Abrupt Withdrawal of Ethiopia’s Peacekeeping Mission in UNISFA*.PDF, <https://doi.org/10.32563/HSZ.2022.4.5>, Erişim tarihi: 17.04.2025
- Sklar, R. L. (2005). *The Open Door to Peace in Africa*. *International Journal of African Studies*, <http://rsklar.bol.ucla.edu/recentessays/opendoor.pdf> Erişim tarihi: 19.07.2024
- Small Arms Survey. (2009). *Echo effects: SPLA involvement in Darfur* (HSBA Working Paper No. 18). <http://www.smallarmssurveysudan.org>, Erişim tarihi: 9.04.2025

- Spector, R. (2016). Israel and South Sudan: From solidarity to strategic alliance. *Israel Journal of Foreign Affairs*. <https://doi.org/10.1080/23739770.2016.1145651>, Erişim tarihi: 19.08.2025
- Sukhankin, S. (2020). Russia's Wagner Group in Africa: Influence, commercial concessions, and geopolitical change.
- Swain, A. (2011). Challenges for water sharing in the Nile basin: Changing geo-politics and changing climate. *Hydrological Sciences Journal*, <https://doi.org/10.1080/02626667.2011.577037>, Erişim tarihi: 19.08.2025
- T.C. Dışışleri Bakanlığı. (2025). Türkiye – Gney Sudan Cumhuriyeti Siyasi İlişkileri. <https://www.mfa.gov.tr/turkiye-guney-sudan-cumhuriyeti-siyasi--iliskileri.tr.mfa>, Erişim tarihi: 22.04.2025
- Tawfik, R. (2016). Revisiting hydro-hegemony from a benefit-sharing perspective: The case of the Eastern Nile Basin. *Water Policy. Discussion Paper / Deutsches Institut für Entwicklungspolitik*, PDF. https://www.files.ethz.ch/isn/192861/DP_5.2015.pdf, Erişim tarihi: 14.03.2025
- Taylor, I. (2006). China's oil diplomacy in Africa. *International Affairs*, 82(5), 937–959. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2346.2006.00579.x> Erişim tarihi: 29.03.2025
- The Carter Center, (2011). Final Report on the Southern Sudan Referendum Observation Mission. https://www.cartercenter.org/resources/pdfs/news/peace_publications/election_reports/FinalReport-Sudan-2011-Self-Determination-Referendum.pdf, Erişim tarihi: 17.10.2024
- TİKA, (2020). Gney Sudan Proje Raporu.PDF. <https://tika.gov.tr/wp-content/uploads/2023/01/TIKAFaaliyet2020Web.pdf>, Erişim tarihi: 12.03.2025
- Tubiana, J. (2008). The Chad–Sudan proxy war and the “Darfurization” of Chad: Myths and reality. *Small Arms Survey*.PDF. <https://www.smallarmssurvey.org/sites/default/files/resources/HSBA-WP-12-Chad-Sudan-Proxy-War.pdf>, Erişim tarihi: 22.01.2025

- Tvedt, T. (2002). Development NGOs: Actors in a Global Civil Society or in a New International Social System. International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations. James Currey Ltd. & Africa World Press. PDF. https://www.researchgate.net/publication/226360780_Development_NGOs_Actors_in_a_Global_Civil_Society_or_in_a_New_International_Social_System, Erişim tarihi: 04.04.2025
- Tvedt, T. (2004). The River Nile in the Age of the British: Political Ecology and the Quest for Economic Power. PDF. https://doi.org/10.1177/03091325080320_0408, Erişim tarihi: 12.02.2025
- UN Peacemaker. (2002). Machakos Protocol. <https://peacemaker.un.org/sites/default/files/document/files/2024/05/sd020710machakosprotocol.pdf>, Erişim tarihi: 05.11.2024
- UNSC. (2014). Resolution 2155. <https://digitallibrary.un.org/record/771722?v=pdf>, Erişim tarihi: 10.11.2024
- UNSC. (2005). Resolution 1590 (S/RES/1590). <https://digitallibrary.un.org/record/544317?v=pdf>, Erişim tarih: 05.11.2024
- UNSC. (2011). Resolution 1996 (S/RES/1996). https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/past/unmis/documents/sres1996_2011.pdf, Erişim tarihi: 05.11.2024
- UNSC. (2012). Report of Monitoring Group on Somalia and Eritrea (S/2012/545). <https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Somalia%20S%202012%20545.pdf>, Erişim tarihi: 06.11.2024
- UNSC. (2018). Report of the Secretary-General on South Sudan. <https://digitallibrary.un.org/record/1474944?v=pdf>, Erişim tarihi: 06.11.2024
- University of Texas Libraries. (1994). Sudan political map, https://maps.lib.utexas.edu/maps/africa/sudan_pol_94.jpg, Erişim tarihi: 20.04.2024

- University of Texas Libraries. (1988). Kenya political map. https://maps.lib.utexas.edu/maps/africa/kenya_pol88.jpg, Erişim tarihi: 18.07.2024
- University of Texas Libraries. (2007). Africa political map. https://maps.lib.utexas.edu/maps/africa/africa_pol_2007.jpg Erişim tarihi: 22.04. 2025
- University of Texas Libraries. (2016). Sudan political map. https://maps.lib.utexas.edu/maps/cia16/sudan_sm_2016.gif, Erişim tarihi: 11.09.2024
- UNMIS. (2011). Report on the Referendum in Southern Sudan. United Nations Mission in Sudan. <https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/past/unmis/referendum.shtml> Erişim tarihi: 10.11.2024
- USIP. (2004). Comprehensive Peace Agreement (CPA) Between the Government of the Republic of the Sudan and the Sudan People's Liberation Movement/Sudan People's Liberation Army. <https://peacemaker.un.org/sites/default/files/document/files/2024/05/sd060000the20comprehensive20peace20agreement.pdf>, Erişim tarihi: 12.07.2023
- USIP. (2004). Protocol on the Resolution of the Abyei Conflict. https://www.usip.org/sites/default/files/file/resources/collections/peace_agreements/abyei_05262004.pdf, Erişim tarihi: 04.11.2024
- Verhoeven, H. (2011). Black gold for blue gold? Sudan's oil, Ethiopia's water and regional integration. Chatham House Briefing Paper.PDF, https://www.researchgate.net/publication/265445773_briefing_paper_Black_Gold_for_Blue_Gold_Sudan's_Oil_Ethiopia's_Water_and_Regional_Integration, Erişim tarihi: 17.04.2025
- Verhoeven, H. (2015). Water, Civilisation and Power in Sudan: The Political Economy of Military-Islamist State Building. Cambridge University Press.PDF. https://assets.cambridge.org/97811070/61149/frontmatter/9781107061149_frontmatter.pdf, Erişim tarihi: 22.03.2025

- Walhad, S. (2022). The Horn Of Africa States: A Geopolitical Case – Analysis. PDF <https://www.eurasiareview.com/05022022-the-horn-of-africa-states-ageopolitical-case-analysis/> Erişim tarih: 22.02.2025
- Wallerstein, I., ev.Birkan,T., (2009). Bildiğimiz Dnyanın Sonu, Yirmi Birinci Yzyıl İin Sosyal Bilim.Metis Yayınları, İstanbul.
- Waltz N.Kenneth, (2010). Theory Of International Relations. Waveland Press Inc., Illinois.
- Wassie, M.H. (2014). *Conflict Dynamics in a Three-Level Game: the Conflict Formation in Gambella, Southwest Ethiopia*. Addisababa University, Master Degree Thesis, <https://etd.aau.edu.et/server/api/core/bitstreams/abdb0516-83c9-4dde-b7f9-550754a50e75/content>, Erişim tarihi: 17.02.2025
- Waterbury, J. (2002). The Nile Basin: National Determinants of Collective Action. The Yale University Press New Haven. <https://dokumen.pub/the-nile-basin-national-determinants-of-collective-action-9780300127683.html>, Erişim tarihi: 11.05.2025
- Weber, T. P. (2004). On the Road to Armageddon: How Evangelicals Became Israel’s Best Friend. Baker Academic Press. Michigan.
- Wendt, A. (1992). Anarchy is what states make of it: The social construction of power politics. International Organization. PDF. <https://doi.org/10.1017/S0020818300027764>, Erişim tarihi: 17.07.2024
- Wendt, A. (2000). Social Theory of International Politics. Cambridge University Press, New York,
- Williams, P. D. (2014). Peace Operations in Africa: Patterns, Problems, and Prospects. <https://www.nids.mod.go.jp/english/event/symposium/pdf/2014/E-01.pdf>, Erişim tarihi: 12.02.2025
- Williams, P. D. (2010). War and Conflict In Africa”, Polity Press, Cambridge.Pdf. https://www.researchgate.net/publication/261536603_PD_WILLIAMS_2011_Wa

r_and_Conflict_in_Africa_Cambridge_UK_Polity_Press_2011_ISBN_978-0-7456-4545-2_2495_pp_305, Erişim tarihi: 22.02.2025

Woodward, P. (1990). Sudan, 1898–1989: The unstable state. Lynne Rienner Publishers.

Worger, W. H. And Clark, N. L., And Alpers, E. A. (2010). Africa And The West, A Documentary History. 2.ed. Vol.2 From Colonialism To Independence,1875 To The Present. Oxford University Press.

Yihdego, Z., & Rieu-Clarke, A. (2016). An exploration of fairness in international law through the Blue Nile and GERD. https://www.researchgate.net/publication/305483038_An_exploration_of_fairness_in_international_law_through_the_Blue_Nile_and_GERD, Erişim tarihi: 19.05.2025

Yihdego, Z., Rieu-Clarke, A., & Cascão, A. E. (2017). The Grand Ethiopian Renaissance Dam and the Nile Basin: Implications for Transboundary Water Cooperation. PDF. https://www.researchgate.net/publication/318830357_The_Grand_Ethiopian_Renaissance_Dam_and_the_Nile_Basin_Implications_for_Transboundary_Water_Cooperation/link/5c389cd5a6fdccd6b5a46f40, Erişim tarihi: 22.05.2025

Yihun, B.B. (2013). Ethiopia's Role in South Sudan's March to Independence, 1955 - 1991. African Studies Quarterly , V.14-1 & 2, PDF. <https://asq.africa.ufl.edu/wp-content/uploads/sites/168/Yihun-2013.pdf>, Erişim tarihi: 18.02.2025

Ylönen, A. (2005). Greivances and the Roots of Insurgencies: Southern Sudan and Darfur. Peace, Conflict and Development: An Interdisciplinary Journal, Vol.7. <https://www.bradford.ac.uk/library/library-resources/journal-of-peace-conflict-and-development/Roots-of-insurgences.pdf>, Erişim tarihi: 01.03.2025

Young, J. (2005). John Garang's legacy to the peace process, the SPLM/A and the South. African Affairs. <https://doi.org/10.1093/afraf/adi120>, Erişim tarihi: 19.08.2025

Young, J. (2005). Sudan: A Flawed Peace Process Leading to a Flawed Peace. Review of African Political Economy. <https://www.scienceopen.com/hosted-document?doi=10.1080/03056240500121008>, Erişim tarihi: 22.02.2025

- Young, J. (2006). The Eastern Front and the Struggle Against Marginalization. Small Arms Survey. <https://www.smallarmssurvey.org/sites/default/files/resources/HSBA-WP-03-Eastern-Front.pdf>, Erişim tarihi: 22.02.2025
- Zambakari, C. (2015). South Sudan and the East African Community: Common Market, Citizenship, and Political Federation. *International Journal of African Renaissance Studies*.<https://doi.org/10.1080/18186874.2015.1107975>, Erişim tarihi: 03.03.2025.
- Zewde, B. (2002). A history of modern Ethiopia, 1855–1991. Ohio University Press
- Zhang, H. (2015). The adaptation of China’s non-intervention principle: South Sudan as a case study. *Journal of Contemporary China*. <https://doi.org/10.1080/10670564.2014.932199>, Erişim tarihi: 17.07.2025
- Zhou, H., & Leung, G. C. K. (2015). China’s oil diplomacy in Africa. *Energy Policy*. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2015.06.019>, Erişim tarihi: 17.07.2025